

21. FEBRUAR
dan solidarnosti
s kolonialno mladino

«V mestih smo videli sedem in osemletno mladino, ki dela po tovarnah in pri čiščenju kanalizacije...» (Iz referata komisije Svetovne federacije demokratične mladine, ki je leta 1947 obiskala Indijo.)

Zgodovina borbe indijskega ljudstva za svojo nacionalno svobodo beleži številne upore proti osvajanju in obenem zatiralnim postopkom britanskega leva, ki mu služi Indija kot neizčrpna zlati jama, za črpanje prirodnih bogastev izključno na škodo domačinov in za ozke interese kapitalističnih mogotcev. Zaradi samozvestnosti in odločne želje, ki je našla 21. februarja 1946 odziv pri indijskih mornarjih, ki so se uprli britanski vladi zaradi nečloveške izkoriščanja ljudstva, kakor tudi zaradi velikih demonstracij dijakov v Egiptu istega dne naslednjega leta, pri katerih je ljudstvo in njegovo mladino vodila pravica želja po svobodnem življenju, je Svetovna federacija demokratične mladine sklenila, da bodo vse mladinske množice sveta proslavljale letošnji 21. februar v znamenju solidarnosti s pravico do borbo, ki jo vodi mladina kolonialnih narodov proti uvažanju takih izkoriščevalskih sistemov, ki bi našli stvarno utemeljevanje samo v suženjski dobi.

Ta korak Svetovne federacije demokratične mladine nam zgornjo pove, da je življenje mladine, posebno se tiste, ki je danes žrtev kolonializma, globoko zanima in da je vedno pripravljena mobilizirati vse svoje sile, da podpre zahteve desetmilijske armade mladincev in mladink, ki se v 34 državah borijo proti kolonialnemu izkoriščanju in izkoriščanju od režimov, ki korakajo roko v roki z osvražnim imperijem.

Kot velika obtožba imperializma in njegovih satelitov se danes dviga klic milijonov in milijonov mladincev Indije, Indonezije, Južne Afrike, Egipta, Alžirije, Maroka itd., ljudi, ki jim je odvzeta sleherna pravica do življenja, izobraževanja, dostojnega dela, vedno pripravljeno, da umrejo pod težo bremena, ki jim ga denarji koterhij nakladajo na pleča.

Poglejmo v Indijo. Pravijo, da je indijsko prebivalstvo zelo malo. Točno, saj umre okoli 40% ljudi v starosti od 0-15 let. Mladina, kateri bi pri nas rekli, da je komaj shodila, je v Indiji predmet nečloveškega izkoriščanja; dela po tovarnah, na plantažah, prenaša teška bremena za 2-3 anse na dan, kar predstavlja tako boro plačo, da mora ob njej dobesedno gladovati.

Poglejmo v Južno Afriko. Tam cvete diskriminacija in uvažanje rase teorije. Ze leta 1926 so oblasti izdale zakon o barvi kože, ki prepoveduje Afrikanec, da se bavijo s strokovnim delom v industriji. Posledice uvažanja rasnih razlik in prednosti katere je zgodovina še pred nedavnim izbila iz glave Velikonomem, so v Južni Africi zelo prozorne: osem milijonov afriških prebivalcev nima niti enega inženirja, arhitekta, strojnika itd. Domačine uporabljajo eljudje višje rase samo za pramalesne vode.

Poglejmo v Maroko. Francoski kolonizatorji pušajo imperialistični ekspanzionizem popolno nam svobodno enotnost in samostojnost v njen poziv, ki dan so lahko za nje, ki nam se vrženosti pravilni stvari, ter obljubljajo, da bo na lastnem bojišču nadaljevala z neizprosnim borbo za uničenje poslednjih ostankov suženstva v 20. stoletju.

To borbeno linijo naše ZAM bo danes začrtala in potrdila konferenca predstavnikov ZAM cone A, ki staletni borbe in za zahteve, ustanovni kongres ZAM v kongres delovne mladine.

GORAZD VESEL
Britansko orožje zoper kolonialna ljudstva
LONDON, 19. — Kot poroča «Daily Herald», bo Velika Britanija dobavila potrebno opremo za pet rezervnih bataljonov v Siamu; te čete nastopajo zlasti proti eteroidni mladini. List dostavlja: Siamske sile sodelujejo z britanskimi v borbi proti teroristom, ki se prekopirali mejo med Siamom in Malajzijo.

Malikov govor na seji Varnostnega sveta o nujnosti imenovanja tržaškega guvernerja

Vsak predlog za revizijo mirovne pogodbe krši osnovna načela demokracije

Namen anglo-ameriških splet je napraviti iz Trsta vojaško bazo in s kakršno koli pretvezo obdržati v njem vojaške oborožene sile, je poudaril sovjetski delegat Malik **Anglo-ameriška VU krši z maršalizacijo Trsta tudi moskovski sporazum od 22. aprila 1947, po katerem mora finančna pomoč Tržaškemu ozemlju prihajati samo od OZN in ki še posebno določa gospodarsko neodvisnost Tržaškega ozemlja**

TRST, 19. — Objavljamo podrobno poročilo o seji Varnostnega sveta, ki ga je danes oddal moskovski radio v zvezi s Trstom:

Dne 17. februarja je Varnostni svet preučil vprašanje imenovanja guvernerja Svobodnega tržaškega ozemlja. To vprašanje je na dnevni red postavila delegacija Sovjetske zveze.

Prvi je govoril predstavnik Sovjetske zveze Malik. Opomnil je, da je Varnostni svet postavil uradno vprašanje imenovanja tržaškega guvernerja še v juniju 1947.

«**DELEGACIJA SOVJETSEKE ZVEZE, — je izjavil Malik, — SMATRA ZDA NEDOPUSTNO, DA SE SE NADALJE ODLAGA IMENOVANJE GUVERNERJA STOR.**

Malik je govoril o dejstvih, ki dokazujejo, da so predstavniki ZDA in Velike Britanije skušali na vse načine odložiti diskusijo o tem vprašanju, da ne bi prišlo do imenovanja guvernerja, in s tem kršili obveznosti, ki so si jih ZDA in Ve-

lika Britanija prezele na podlagi mirovne pogodbe s Italijo.

Malik je pripomnil, da so potem ko je bilo Varnostnemu svetu predloženo zadostno število kandidatov za guvernerja STO, predstavniki ZDA in Anglije že eno leto in v raznih pretvezanih odklanjajo diskusijo o tem vprašanju ter delajo vse, da odložijo imenovanje guvernerja kljub prezetim obveznostim.

Vzroki tega stališča predstavnikov ZDA in Anglije v Varnostnem svetu so postali jasni, ko so 20. marca 1948 vlade ZDA in Anglije s sodelovanjem francoske vlade predložile predlog, naj se STO izroči Italiji. Skušali so opraviti ta predlog s trditvijo, da je v Varnostnem svetu nemogoče priti do sporazuma o izbiri guvernerja. Ta predlog je bila potrebna vlada ZDA in Anglije, da se vmešajo v italijanske volitve in da vplivajo na njihov izid v korist tistih političnih strank, katerih voditelji so po njihovi oceni anglo-ameriške politike.

«VLADI ZDA IN ANGLIJE, — je nadaljeval Malik, — STA IZKORISČALI VPRAŠANJE TRSTA MED VOLIVNO KAMPANJO V ITALIJI KOT OROŽJE POLITIČNEGA PRITISKA IN V NAMENE, KI NIMAJO NIC SKUPNEGA NE S SPOSTOVANJEM DOSEŽENIH SPORAZUMOV IN PODPISANIH POGODB KAKOR TUDI NE S SPOSTOVANJEM INTERESOV MIRU IN VARNOSTI.

Malik je ugotovil, da je pravi namen angloameriških splet, glede Tržaškega ozemlja napraviti iz Tržaškega ozemlja ameriško vojaško bazo in s kakršno koli pretvezo obdržati tu ameriške vojaške oborožene sile.

Predstavniki Sovjetske zveze je dalje poudaril, da je vlada Sovjetske zveze v odgovoru angleški vladi 13. aprila 1948 izjavila, da smatra za nesprejemljivo kakršni koli predlog za revizijo mirovne pogodbe s Italijo glede Svobodnega tržaškega ozemlja, ker tak predlog krši

osnovna načela demokracije. To je načelo stališča sovjetske vlade, ki je v skladu s spoštovanjem sklenjenih mednarodnih dogovorov in v skladu z izvršitvijo vseh obveznosti, ki izhajajo iz mirovne pogodbe in iz mednarodnih dogovorov.

Moskovski sporazum od 22. aprila 1947

Stališče ZDA in Velike Britanije glede imenovanja guvernerja Svobodnega tržaškega ozemlja pa dokazuje, da vladi teh držav že dolgo časa kršita mirovno pogodbo s Italijo. Malik je dejal, da je vojaško poveljstvo angloameriškega okupacijskega področja Svobodnega tržaškega ozemlja sklenilo v marcu 1948 z italijansko vlado več gospodarskih in finančnih dogovorov, zaradi česar je anglo-ameriška cona Svobodnega tržaškega ozemlja popolnoma odvisna s finančnega stališča od Italije. V oktobru preteklega leta je poveljnik te cone gene-

ral Airey podpisal v imenu angloameriške cone Svobodnega tržaškega ozemlja dogovor z vlado ZDA o razširitvi Marshallova načrta na Svobodno tržaško ozemlje. Tako je Svobodno tržaško ozemlje bilo vključeno med maršalizirane države.

Vse to dokazuje, da angloameriške okupacijske oblasti ne samo začele z odkrito kršitvijo mirovne pogodbe s Italijo, pač pa gospodarsko zaslužujejo Svobodno tržaško ozemlje brez pristanka in brez vednosti prebivalstva.

KAKOR JE ZNANO MORA NA PODLAGI SKLEPOV SVETA ZUNANJH MINISTROV ZSSR, ZDA, VELIKE BRITANIJE IN FRANCIJE, DOBRENENGA V MOSKVI 22. APRILA 1947, FINANČNA POMOČ SVOBODNEMU TRŽAŠKEMU OZEMLJU ZA ZADOSTITEV NJEVOH NAJNUJNEJSIH POTREB PRIHAJATI OD OZN NA PRIPOROČILO VARNOSTNEGA SVETA.

S samovoljno vključitvijo angloameriške cone Svobodnega tržaškega ozemlja v sistem Marshallova načrta in z usilitvijo gospodarskih obveznosti, ki zaslužujejo to cono in vse Svobodno tržaško ozemlje, kršita vladi ZDA in Anglije sklepe sveta zunanjih ministrov, ki še posebno določajo potrebo gospodarske neodvisnosti Svobodnega tržaškega ozemlja.

«Delegacija Sovjetske zveze, je zaključil Malik, smatra za nedopustno, da se še nadalje odлага imenovanje guvernerja Svobodnega tržaškega ozemlja, in predlaga, da se takoj pristopi k reševanju. Upoštevajoč potrebo, da se to vprašanje čim hitreje reši, pristane delegacija Sovjetske zveze na kandidaturu Flueckigerja za guvernerja Svobodnega tržaškega ozemlja, ki so ga predlagali ostali stalni člani Varnostnega sveta in ki ga je pododbor Varnostnega sveta vključil v seznam kandidatov v septembru 1947, in predlaga, da se ta imenuje za guvernerja Svobodnega tržaškega ozemlja.

Kakor je znano je kandidaturu Flueckigerja predložila Varnostnemu svetu angleška delegacija.

Predstavniki angleške delegacije je zaman skušali zavlati na druge odgovornosti, da se je zavleklo imenovanje guvernerja Svobodnega tržaškega ozemlja. Ob zaključku pa je padel v protislovje, ko je izjavil, da angleška delegacija ni pripravljena razpravljati o vprašanju imenovanja guvernerja.

Delegat ZDA je skušal s vsemi pretvezami prikriti ameriške imperialistične načrte glede Svobodnega tržaškega ozemlja. Zatrjeval je, da je tako mirovne pogodbe, ki govori o hitrem imenovanju guvernerja izgubila obvezno moč, ker ni bila ob svojem času izvedena. Tako samovoljno tolmačenje določb mirovne pogodbe, ki je v nasprotju s vsemi normami, dokazuje ponovno, koliko veljajo ameriške hinavske izjave, da ZDA spoštujejo svetost dogovorov.

Francoski delegat je dobesedno ponovil izjave ameriškega delegata in se je v bistvu pridružil ameriški politiki revizije mirovne pogodbe s Italijo glede Svobodnega tržaškega ozemlja.

Demonstracije po vsej Italiji proti zopetnemu dvigu fašizma

Danes bodo v vseh večjih mestih Italije protestna zborovanja proti izpustitvi fašističnega zločinca Borgheseja - Protesti Italijanske konfederacije dela - Obupen položaj kmetijskih delavcev

RIM, 19. — Val ogorčenja proti izpustitvi enega od največjih fašističnih zločincev, Borgheseja, se nadaljuje po vsej Italiji. Zadeva je imela odmev tudi v senatu, kjer je senator Lussu predložil muno interpelacijo vladnemu predsedniku in pravosodnemu ministru, s katero zahteva pojasnilo, ali vlada ne smatra za potrebno predložiti parlamentu zakonodajne ukrepe, ki naj ustavijo zopetni dvig fašizma, ki se je ugotovil z opustitvijo komandanta X. MAS. Seja je bila zelo burna, toda ne ve se še, kdaj bo vlada dala odgovor.

V Rimu so danes skupine visokolevcev priredile pred sodno palačo protestno demonstracijo proti razsodi, ki oprošča Borgheseja. Posebna delegacija se je zgledila pri namestitvi državnega pravdnika.

Tudi na seji glavnega odbora Splošne konfederacije dela so glasno sprejeli resolucijo, ki izražajo zgražanje in protest italijanskih delavcev zaradi oprostitve izdajalca Borgheseja.

Resolucija protestira proti poizkusu sodnega postopanja proti partizanom ter pozdravlja padec za svobodo. Poudarja nato odločnost delavcev, da bodo branili enotnost delavskih sil, demokracijo in svobodo.

Di Vittorio je poudaril, da pomeni ta resolucija poziv vsem delavcem, naj se udeležijo protestnih demonstracij, ki so določene za jutri po vsej Italiji.

Med diskusijo o položaju delavstva v Italiji je tajnik Confederacije podaril da so mezdje poljedelskih delavcev se vedno prenižajo. Ponekod dobivajo največ 25.000 lir mesečno, na Siciliji in v Basilikati pa celo samo 3000 lir.

Končana pogajanja med Izraelom in Egiptom

RODOS, 19. — Ker je prišlo do sporazuma v vseh točkah, so pogajanja za mir med Egiptom in Izraelom v bistvu zaključena. Verjetno pa pogodba ne bo podpisana pred 22. februarjem, ker mora začasni posredovalec OZN Bunche sestaviti dokončni tekst, ki ga morata še pregledati obe dve delegaciji.

Splošno se misli, da bodo črte za razmejitve, ki jih bo določila pogodba, iste kakor sedanje meje, samo s kakim popravkom. Važno mesto križišče Auja El Hafir, ki leži blizu egiptovske meje ter je sedaj v rokah Židov, bo postalo nevtralna cona ter bo sedež mešane izraelsko-egiptovske kontrolne komisije.

Ce bo načrt pogodbe do danes zvečer pripravljen in predložen o-

bema strankama, ga bo poseben egiptovski delegat jutri ali v ponedeljek odnesel v Kairo, kjer ga bo ratificirala egiptovska vlada, preden ga šef egiptovske delegacije polkovnik Seif Eddin podpiše. Izraelska delegacija pa je pooblaščen, da ta dokument takoj podpiše.

Biraginski general Jakob Dori, po veljavi izraelske vojske, je dejal večerjaj zvečer: «Čeprav so sovražni upadali še na našem ozemlju, smo vendar dosegli tak stadij, ko je možno, da naše oborožene sile začne živeti mirnodobno življenje. Za bodoče, je dejal general, bodo vsi Izraelci, ki so sposobni prijeti za

orožje, na enak način izvežbani ter bodo tvorili rezervne, ki se bodo uporabile v primeru potrebe.

Predsednik Truman je večerjaj poslal novoizvoljenemu predsedniku države Izrael Weizmannu brzojavne čestitke.

WASHINGTON, 19. — Argentinski delegat na mednarodni žitni konferenci je sporočil, da ne bo podpisal mednarodne žitne pogodbe. Za vzrok je navedel, da se žiti Argentini določena svetovna cena žita prenizka.

PRI BOMBARDIRANJU V GRČIJI sodelujejo ameriški častniki

V letalu, ki ga je sestrelila demokratična vojska, sta bila ameriški in angleški častnik - Velike izgube monarhofašistov v Florini

ATENE, 19. — Radio «Svobodna Grčija» javlja, da je protiletska obramba demokratične vojske sestrelila neko sovražno letalo v pokrajini Pizoderi. Letalo, ki je bombardiralo in s strojnico obstreljevalo neko vas, je padlo na tla in zagorelo blizu Florine.

Kot poroča radio «Svobodna Grčija», sta posadek sestavljala neki britanski letalec in ameriški polkovnik. To je že drugič, da ameriški častniki bombardirajo grško ljudstvo v mestih in vaseh.

V borbah v noči med 12. in 13. februarjem so enote demokratične vojske zadale na sektorju pri Florini monarhofašistom težke izgube: 404 monarhofašisti vojniki in častniki so bili ubiti, 976 je bilo ranjenih. 82 pa ujetih. V Florini je bilo uničenih 5 vojaških zgradb; v eni od teh so bili ameriški in angleški častniki.

Generalni štab monarhofašistične vojske javlja, da so enote demokratične vojske napadle na Gramosu njihove položaje, proti katerim so izstrelile preko 800 topniških strel.

Industrije Alexander Kanelopulu bi ter borzni agent Nikolaidis sta bila večerjaj obsojena na 3 leta zaporu in na 5 milijard globe zaradi prekupevanja z devizami. Sedaj pa se bo proti njima in še 6 obtoženem ter švicarskemu pilotu De Chabriera začel nov proces zaradi tihotapljenja švicarskih ur.

Danes je radio «Svobodna Grčija» objavil demotiv grške začasne demokratične vlade glede izjave poslaništva ZDA v Grčiji v zvezi s smrtjo ameriškega polkovnika Edmonda dne 21. januarja. Medtem ko trdi poslaništvo, da je bil polkovnik po prisilnem pristanku z letalom še živ in da so ga vojniki nato nasilno umorili, pa poudarja grška demokratična vlada, da je bilo letalo zadeto, ko je obstreljevalo mirno prebivalstvo. Ker je bilo zadeto, je moralo zasilon pristati. Pilot je bil takoj mrtev, polkovnik pa, ki je bil težko ranjen, je umrl okrog 14

SSZ ho naprej delovala v ZDA, Angliji in Holandski

PRAGA, 19. — Generalni tajnik Svetovne sindikalne zveze Louis Sallant, ki je od ponedeljka v Pragi, je pred odhodom v Pariz imel diskovno konferenco, kjer je povedal, da je v ozirju na sklep izvršnega odbora SSZ, da se v njeno članstvo sprejmejo tudi nemške in japonske sindikalne organizacije, stopil večerjaj zvečer v stik z dvema predstavnikoma nemških sindikatov iz sovjetske cone, ki sta prišla v Prago. Glede izstopa ameriških, britanskih in holandskih sindikatov iz SSZ je dejal, da bo Svetovna sindikalna zveza kljub vsemu nadaljevala svojo dejavnost v teh državah.

Sedaj bi pa ameriško poslaništvo s potvarjanjem resnice rado ustvarilo mnenje, da se polkovnik ni nahajal tamkaj zato, da bi bombardiral.

PORT D'ATELIER, 19. — Zaradi težke železniške nesreče, ki se je večerjaj ponovi dogodila ekspresnemu vlaknu na progi Metz-Dijon, je bilo, kot je doslej znano, 27 mrtvih, okrog 50 oseb pa so odpeljali v bolnico. Mislijo pa, da mora biti pod razvalinami vlaka pokopani še več oseb.

Z okrožne plenarne seje biv. političnih preganjancev Istrskega okrožja 18. t. m.

Za spoštovanje mirovne pogodbe za blok resnično demokratičnih sil

Pozdravna pisma Svetovnemu združenju bivših političnih antifašističnih preganjancev v Varšavi in glavnemu odboru biv. pol. preganjancev v Trstu

SVETOVNEMU ZDRUŽENJU BIVŠIH POLITIČNIH ANTIFAŠISTIČNIH PREGANJANCEV V VARŠAVI

Dneč 18.2.1949 so se bivši politični antifašistični preganjanci iz Istrskega okrožja zbrali na plenarni seji in preučili politično-gospodarski položaj Tržaškega ozemlja. Pri tej priliki se obračajo na Vas, kot višji organ bivših političnih antifašističnih preganjancev, da nam daste svojo podporo v borbi proti nakanam imperialistov, ki hočejo spremeniti v Italijo sklenjeno mirovno pogodbo in napraviti iz tega ozemlja ozemlje preganjanja od strani italijanskega imperializma, da bi tako uničili italijansko-slovensko bratstvo, da bi s

tem uničili pridobitve, ki si jih je priboril delavski razred v tako dolgi dobi.

Zahtevamo, da se spoštuje z Italijo sklenjena mirovna pogodba, da si je bila krivična, ker bi moralo Tržaško ozemlje, zaradi svojega naravnega položaja spadati k ozemlju Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Naša organizacija ne bo opustila borbe za uničenje vseh onih nakan, ki hočejo uvesti zatiranje, in bo ostala zvesta navodilom, ki jih bo prejela od Svetovnega združenja bivših političnih antifašističnih preganjancev.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

GLAVNEMU ODBORU ZDRUŽENJA BIVŠIH POLITIČNIH ANTIFAŠISTIČNIH PREGANJANCEV SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA V TRSTU

Delegati bivših političnih antifašističnih preganjancev Istrskega okrožja, zbrani na izredni seji plenarna dne 18.2.1949, vam izjavljamo, da bomo ostali zvesti nacioem borbe, ki smo jih sprejeli za uničenje nacifasizma, in da nadaljujemo z borbo za uveljavljenje demokratičnih pravic na Tržaškem ozemlju. Izjavljamo vam nadalje, da bomo ostali zvesti borbi za doseg ciljev delavskega razreda za svobodo, za bratstvo med narodi in da se bomo borili proti rušilnem delavsko enotnosti.

Zavedamo se političnega položaja, načrtov imperialistov, kakor tudi njihovih hlapcev, ki hočejo spremeniti mirovno pogodbo s Italijo in

PROTEST SHPZ zaradi goriških dogodkov

SHPZ za Tržaško ozemlje poziva Svet UNESCO, naj z vsem svojim ugledom zaščiti ogrožene kulturne in politične pravice Slovencev v Italiji

SVETU UNESCO PRI OZN LAKE SUCCESS

Glavni odbor SHPZ v Trstu je sklenil na svoji seji dne 17. II. 1949, po poročilu o razlitju Prešernove proslave v Gorici 13. II. 1949, da obvesti Svet UNESCO o tem sramotnem nekulturnem dogodku s prošnjo, da zastavi pri OZN ves svoj vpliv, da se tak dogodek ne bodo ponavljali.

Slovinci v Italiji imajo po naravi, po načelih človečnosti in demokracije, pa tudi po določbah mirovne pogodbe in italijanske ustave, pravico do prostega kulturnega življenja in do tesnega kulturnega sožitja z matičnim narodom. Dne 13. II. 1949 so goriški Slovenci hoteli proslaviti stoletnico smrti največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna v slovenski dvorani ljudskega doma v Gorici. Državna oblast je dala svoje dovoljenje, a fašistična tolpa se zasede dvorano in onemogočila proslavo z grožnjami, vpljenjem, divjim hrupom fašističnih pesmi, psovanjem, pljuvanjem, svaženjem, divjim hrupom in pretepanjem. Organi javne varnosti so vse to nasilje mirno gledali. Nasilni napadi proti Slovincem so se ob popolni pasivnosti organov javne varnosti ponavljali tudi po goriških ulicah. Slovenci so bili brezpravni, izročni na milost in nemilost besneče fašistične drhali, kakor sredi septembra 1947, ko so ob povratku Italije bili Slovenci izpostavljeni večdnevnomu preganjanju.

Beneški Slovenci v Italiji še zmeraj ne smejo imeti niti ene slovenske šole in vsi Slovenci v Italiji so oropani po uradih in v javnem življenju jezikovne enakopravnosti.

Razmarodovanje se nadaljuje kakor pod fašizmom. SHPZ v Trstu, ki dosledno brani kulturno enotnost vsega slovenskega naroda, najodločneje protestira proti takemu stanju, ki krši najosnovnejše človeške pravice, vse tozadevne določbe mirovne pogodbe, vse tozadevne določbe italijanske ustave in kaže, da Italija nadaljuje svoje ravnanje s Slovenci po Mussolinijevih metodah.

SHPZ v Trstu obsoja tako ravnanje in poziva Svet UNESCO, naj z vsem svojim ugledom zaščiti ogrožene kulturne in politične pravice Slovencev v Italiji in posreduje pri OZN, da se da Slovincem v Italiji primerno zadoščenje in se ta kulturna sramota odpravi.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Odgovorna je italijanska vlada

SHPZ poziva vse kulturne organizacije, da moralno podprejo Slovence v Italiji

ZVEZI SLOVENSKEH PROSVETNIH DRUSTEV GORICA

Glavni odbor SHPZ je preučil na svoji seji 17. t. m. poročilo o sramotnem razlitju Prešernove proslave v Gorici 13. t. m. Ob tej priliki glavni odbor SHPZ izreka Zvezi slovenskih prosvetnih društev v Gorici in vsem kulturnim organizacijam Slovencev v Italiji svojo solidarnost in priznanje njihovim naporom za kulturni razvoj po načelu kulturne enotnosti vsega slovenskega naroda.

Protestira proti sramotnemu razlitju Prešernove proslave v slovenskem ljudskem domu v Gorici, kjer se obnavlja nekdanje fašistično nasilje proti slovenskemu kulturnemu življenju.

Obsoja kršenje naravnih človeških pravic in kršenje določb mirovne pogodbe na škodo slovenskega kulturnega življenja v Gorici, za kar nosi polno odgovornost italijanska vlada.

Poziva kulturne organizacije, da moralno podpro Slovence v Italiji v njihovi težki borbi za prosto kulturno izživljanje in za kulturno sožitje z matičnim narodom.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

O sobotnem pisanju treh

Logika slovenskih dolarskih demokratov pač ne more biti drugačna od tiste, ki so jo pokazali s tem, da so skupaj s fašističnim škofom Santinom, zatiralcem slovenskega jezika in drugimi njemu podobnimi sproslavljali veličana Prešerna in s tem zagrešili najhujšo žalitev za slovensko kulturo v zgodovini. Zaradi tega ni prav nič čudno, da so kljub obojazljivcem, ki bi hoteli danes... z zahrbtnimi sredstvi omajati z muko zgrajeno stavbo, napisali, da je bila kulturni škandal zloraba spominskih proslav stoletnice Prešernove smrti od raznih komunističnih in filokomunističnih prosvetnih ustanov v politične namene. Nato pa pripovedujejo dalje, da so na ta kulturni škandal goriški Italijani izvršili divji napad in tako povzročili eni manjši škandal in nato ta eni manjši škandal v posebnem članku obsojajo ter v isti sapi približajo, da v posebni ugotovitvi poročajo, da so z vabljenjem na Prešernovo proslavo fašističnega škofa in ostalih somišljenikov tisti egoristični Italijanci, ki so tisti eni manjši kulturni škandal v Gorici priredili, zagrešili, najograbneje izdostvo nad slovensko kulturo, kar pa oni imenujejo ekreptive slovenske narodne skupnosti in sicer evre slehernega strahu, more in srbstva. Na kratko rečeno: za slovenske dolarske demokrat je bilo to ostudno izdostvo višek njihovega uspeha, katerega bi bilo pred poljudrim letom narost pričakovati. Resnično: čudna

so pota Gospodova, ki omogočajo takšno dolarsko logiko. Do nje pa se lahko pozvrne v današnji Evropi samo tisti, ki je pripravljen za ceno najhujše žalitve vsega, kar je njegovega lastnemu narodu najvsej. tejeve, pognilavo se priljubiti naš osudnejšim krivnikom lastnega naroda.

Ponavljamo: Ta kronika pa je bila in bo v Trstu italijanska buržoazija, s katero je pečica slovenskih tržaških buržujev prisiljena poniglavo pakirati in s tem izdajati svojo lastni narod in njegovo kulturo. Zato se ti izdajalci z italijansko buržoazijo med obsojenimi na propast.

S takimi ljudmi nima in ne more imeti noben pošten Slovenec prav nič skupnega, čeprav bi bilo to Vidaličevemu glasilu in njegovemu dopisniku iz Nabržine zelo milo in drugo, kajti videl je tisto česar ni bilo, medtem ko za fašističnega škofa Santina na omenjeni proslavi v «Exelsiorju» noče niti slišati ter ga zato tudi ne omenja, brez ozira na dejstvo, da se v uredništvu tedenskega slovenskega prevoda iz istega glasila nahaja tudi kakšen belogardijski nastrojnik urednik.

Glede pisanja omenjenega prevoda «Lavoratorejevih» modrij pa naj omenimo njegov večerjajni uvodni članek, v katerem kot papagaj ponarjajo cele stavke, ki so bili objavljene v «Primorskem dnevniku» in poročili o zadnji konferenci predstavnikov tržaških demokratičnih organizacij v okviru volivnega odbora Slovensko-italijanske ljudske fronte. Modrijani so svoje-ga dodali le v toliko, da so za vse krivice, ki so jih demokratičnemu gibanju v zadnjih sedmih mesecih prizadejali tukajšnji predstavniki imperialistov, napravili odgovornega Babica namesto Vidaliča. Pri tem se jim seveda ne zdi prav nič važno ali bodo koga koli s podobnimi pavalnimi trditvami prepričali, temveč po svoji stari navadi troben-tak kot avtomat brez vsake odgovornosti.

Toliko o sobotnem pisanju treh listov, ki jim je naš dnevnik trn v peti, čeprav «ma ele par preostali pristave» (kakor pravi «Demokracija») in čeprav se skoro vse proda v Jugoslavijo, kakor trdi «Lavoratore» in končno čeprav nimamo ba-ze, s katero pa je kljub temu Vidalič pripravljen enotno nastopati čeprav je ni.

Preganjanje komunistov v Hajderabadu

HAJDERABAD, 19. — Vladne oblasti so pričele s preg

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - SVETOGORSKA ULICA 42 - TEL. 749

Trst

Nova številka „Gospodarstva“

Z datumom 19. februarja prinaša 37. številka na prvi strani vodnik k 5. poročilu gen. Aireya „Samo v miru cvete gospodarstva“, s konkretnimi dokazi, ki zanikajo trditve poenotilnega področja o dobrih vplivih povezave z Italijo na razvoj tržaškega gospodarstva. Važen je tudi članek „Včas kakor psihološka depresija“, ki daje zanimive podatke o naraščanju brezposelnosti v ZDA, o padcu blagovnih tečajev na severno-ameriških borzah in o nervoznosti, ki na splošno vlada tam. Drug članek prinaša podrobno poročilo o poročilu oddelka za gospodarska vprašanja OZN, ki obravnava stanje svetovnega gospodarstva. Pod naslovom „Ure bodo čenejša“, je pregled kampanje, ki se vodi v ZDA proti švickim uram, ter o odmevih drugih pri nas.

Druga stran pridelanja z važnim in izjemnim člankom o gospodarski

Izšla je nova številka „Soče“

Po nedeljskih barbarskih dogodkih so vsi Slovenci na Goriškem z nestrpnostjo pričakovali, kakšno stališče bo do teh dogodkov zavzel glasilo Demokratske fronte Slovenec, kot veran tolmáč želja vsega slovenskega žitlja.

Ko se je večeraj pojavila v prodajalnicah „Soča“, je bila kar razgrajena. Lahko trdimo, da je to tudi zaslužila, saj je skoraj v celoti posvečena Prešernu in razkrinkuje tiste, ki so preprečili slovenskemu ljudstvu, da se oddolžijo spominu svojega velikana.

V uvodniku pod naslovom „Ne so sed, le vrag nam je mečja opise“ je žalostno zgodovinsko slovenstvo naroda, ki se je moral že od vsega začetka krvavo boriti za svoj obstoj proti polpletnim tučcem. V novejši zgodovini je moralo zlasti slovensko ljudstvo na Primorskem trpeti preganjanje, kakršna ni doživljal noben narod, razen mogoče v afriških kolonijah. Opisuje po hod imperialnih Mussolinijevih čet proti slovenske zemlje na vzhod in pričetek osvobodilne borbe vsega slovenskega ljudstva. Kot dokaz, da se italijanski imperialisti niso ničesar naučili tudi po porazu fašizma, navaja, da so fašistični gladiatori 8. februarja 1942 leta v slovenski prestolnici Ljubljani vrgli v Ljubljano venec iz rdečih nageljnov, ki ga je policoito hvala slovensko ljudstvo svojemu velikanu, in da so ti barbari od besa še streljali z brozastimi za njimi. Prav na isti način so fašistične horde preprečile Prešernovo proslavo v Gorici leta 1925.

Uvodnik ugotavlja, da Slovenci v Italiji občutijo na lastni koži italijanski imperializem, ki bi jih hotel ovati pravice, prirojenosti s krvožnimi žrtvami v narodno-osebno-odnosni vojni. V Gorici se umetno ustvarja tako vzdušje, da bi se onemogočilo vsako mirno sožitje med obema narodoma. Nedeljski dogodki niso krivi pretepači sam, ker so le orodje v rokah črne imperializma, ki neče, da bi si bili Slovenci in Italijani v Gorici dobri sosedi, ampak da bi bili ziva iskra novega svetovnega požara. Na imperializem podpirata Zgornji in spodnji deli italijanskega naroda.

Kdor našega dijaka podpira, pomaga graditi lepšo bodočnost našega naroda

Povezanosti Slovenske Koroske z FLRJ, ki je napisan zgodovinsko-razvojni ter podaja lep pregled sedanjega problema. Članek „Ameriško blago na tržaškem trgu“ nam nazorno in podrobno pove, kako prodaja blago iz ZDA na krajevni trg (dovoz znaša vrednost 300 milijonov lir mesečno, izvoz v ZDA pa — reči in piši — 5 milijonov!).

Tretjo stran izpolnjuje vestnik Slovenskega gospodarskega združenja, tržaška gospodarska kronika, nadaljuje pa se podlistek „Razvoj tržaškega plovstva“, ki podrobno opisuje ustanovitve osrednje pomorske vlade v Trstu leta 1850. Četrta stran je praktična: vsebuje etrni pregled ter članek „Kako ceniti vrednost drva“.

Kdor našega dijaka podpira, pomaga graditi lepšo bodočnost našega naroda

Pred nekaj dnevi smo pisali, da bosta dve ladi vrste „Liberty“, katerih eno „Billingsley“ — so si ogledali tudi tržaški novinarji na povabilu VU, obnovljeni ter da jih bodo neke nove družbe postavile v redno službo. Te tedaj so go. spodariki krogli sumili, da nove kombinacije niso domače, marveč prihajajo od drugod. Zda je to potrjeno z vestjo, da bosta ustanovljeni dve družbi in sicer „Edinost“ in „Societa“ Trieste Armamento S. A. ter „Societa“ Trieste Armamento S. A. ter „Societa“ Trieste Armamento S. A. Obe bosta pripadali znani močni benediški skupini „Sidiama“, ki je tudi kupila obe „Liberty“ ladi. „Billingsley“ in „Abbot Nisi“ in trenutno preuči je v tržaškem Arsenalu. Obe ladi naj bi vozili na progi Trst-Južna Amerika.

Res nerazumljivo, čemu je VU tako slovesno vabila tržaški tisk k ogledu teh ladij, ko se sedaj izkaže, da niso kupljene za Ljudo, kakor je mislil maršalkateri dobrover. Tržačan, marveč jih bodo izkoristale finančne skupine iz Benetk.

Benedični zavzemajo tržaško plovbo

Pred nekaj dnevi smo pisali, da bosta dve ladi vrste „Liberty“, katerih eno „Billingsley“ — so si ogledali tudi tržaški novinarji na povabilu VU, obnovljeni ter da jih bodo neke nove družbe postavile v redno službo. Te tedaj so go. spodariki krogli sumili, da nove kombinacije niso domače, marveč prihajajo od drugod. Zda je to potrjeno z vestjo, da bosta ustanovljeni dve družbi in sicer „Edinost“ in „Societa“ Trieste Armamento S. A. ter „Societa“ Trieste Armamento S. A. Obe bosta pripadali znani močni benediški skupini „Sidiama“, ki je tudi kupila obe „Liberty“ ladi. „Billingsley“ in „Abbot Nisi“ in trenutno preuči je v tržaškem Arsenalu. Obe ladi naj bi vozili na progi Trst-Južna Amerika.

Res nerazumljivo, čemu je VU tako slovesno vabila tržaški tisk k ogledu teh ladij, ko se sedaj izkaže, da niso kupljene za Ljudo, kakor je mislil maršalkateri dobrover. Tržačan, marveč jih bodo izkoristale finančne skupine iz Benetk.

Ribiška ladja iz Kopra „Laura“ zadel na čer

Večera ob enih jutraj je patrolni čoln civilne policije opazil v bližini Suhaga rtiča neko majhno barko s takimi priznanimi lučmi, ki so v vedah cone A prepovedane. Zaradi tega se je čoln takoj nameril proti barki, da bi lastniku ali posadki naložil globo.

Zadeva pa je dobila takoj drugo lice, čim se je patrolni čoln približal ladi. Člani posadke so policistom takoj povedali, da je ladja malo preje udarila na čer in do bila ob boku veliko odprlino, skoraj katero je vdirala voda. Mornarji so priznali luči, da so se laže znašli v globoki morji, ki je po noči legla na Tržaški zaliv. Na desnem boku ladje je voden vdrala v podkrovi in predstavlja resno nevarnost, da se bo ladja potopila.

Poveljnik barke Nazario Stradič je spoznal, da daleč ne more več priiti, je usmeril ladijo v zaliv Lazaretto, kjer je tudi pomol. To je tudi uspešno po eni uri napornega dela. Barka je naseljena na plitvi breg. Takoj nato so obvestili policijo iz Milja.

Zjutraj ob pol sedmih sta prišli na mesto, kjer je naseljena motorna barka „Laura“, dva patrolna čolna policije bodisi za morebitno pomoč in pa za kontrolo dokumentov članov posadke, ki jih je bilo 12. Po formalnostih je del posadke odšel v Koper po pomožna sredstva, s katerimi bodo zvečeli barko nazaj v Koper, kjer je vpisana.

Vsem tovaršem v tržaških ječah

Bivši politični antifasistični preganjanici Istrskega okrožja, zbrani na seji plenuma dne 18.2.1949, pošiljajo tople pozdrave vsem tovaršim, ki ste bili zvesti v borbi za ljudsko demokracijo v dobi fašističnega režima, v osvobodilni borbi proti nacifasističnemu jarmu in ki ste stali na pravi politični liniji, kakor jo je začrtal liči Vladimir Lenin, in pod vodstvom komunistične partije v osvobodilni borbi, kateri je stal na celu tovarši Tito.

Ostali ste zvesti naši organizaciji, zvesti ste ostali delavskemu razredu! Kako tudi ne, saj ste njegovi sinovi. Ravno zato, ker ste vedno preganjeni kakor so preganjeni te tisoči in tisoči sinovi delavskega ljudstva, ki se borijo za demokracijo in svobodo, ki se borijo za veliko družino delavskega razreda in za mir na svetu.

Zagotavljamo vam, da se je naša organizacija okrepila ter je postala še bolj strnjena. Strnjena tako, da je silila one, ki so hoteli s pomočjo resolucije Kominforma uničiti nje enotnost.

S tem da smo se borili, smo združili nacifasizem in z borbo bomo uničili vse one, ki bi nas hoteli spraviti ob pridobitve na gospodarsko-socialnem in političnem polju, izločevanje pod genialnim vodstvom komunistične partije.

Pozdravljamo vas kot junake! Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Okrožni plenum bivših političnih preganjanec Istrskega okrožja

Razstava slovenskih slikarjev STO

Opozarjamo občinstvo, da se danes zaključijo slikarska razstava in da naj si jo ogleda, kdor je še ni videl. Odprta bo od 10 do 13 in od 16 do 19. Od 25 razstavljenih del je prodanih 11.

Opazimo, da se danes zaključijo slikarska razstava in da naj si jo ogleda, kdor je še ni videl. Odprta bo od 10 do 13 in od 16 do 19. Od 25 razstavljenih del je prodanih 11.

Gospodarski in politični dvig zadrugišništva v goriškem okraju

Pretekli teden je bila v Novi Gorici okrajna konferenca predstavnikov kmetijskih, kmečkih obdelovalnih, živinorejskih in vinarskih zadrug. Konferenci sta prisostvovala poleg predstavnikov ljudske oblasti in okrajne zveze kmetijskih zadrug tudi predsednik in tajnik republike zveze kmetijskih zadrug, predsednik republike zveze tovaršev, Maks Krmelj je prisostvoval v svojem referatu smernice za bodoče delo in razvoj zadrug. Nato je sekretar tovaršev, Franc Sterle podčrtal nekatera važna organizacijska vprašanja.

Predsednik obdelovalne zadruge iz Vipave, ki ima že večletne izkušnje v vodstvu zadrug vsiljšega tipa, je na poljuden način prikazal prisotnim, kako so premagali začetne težave s skupnim brigadnim delom. Med drugim je dejal, da ob ustanovitvi zadruge v jeseni 1949 leta ni imela vsaka družina prasička, letos pa imajo že 38 piemeniških svinj, znaten prirastek goveda ter lepo urejene vinograde in njive, tako da se vsa sosesčina čudi. Zelo poučno je diskutiral tudi predsednik zadruge iz Dola-Predmeje, kjer so zadrugišniki zgradili zadrugi dom kot prvi v Sloveniji. Nismo se strašili naporov, je dejal, kljub težkostem in porušenim vasi. Danes se v našem zadrugišnem domu

zbirajo vsi vaščani, ki čutijo, da je to njihov dom. Tu rešujemo vsa gospodarska in kulturna vprašanja. V enotnem duhu se prenovlja vas iz dneva v dan gospodarsko kipeji in duhovno dviga. Večkrat pridejo gostovat v vas kulturno-umetniške skupine in turisti iz drugih krajev. K diskutiji so se oglasili tudi predstavniki iz Medane, Pojane, Brilj, Batuj, Sela itd., ki so orisali svoje izkušnje.

Po diskusiji so sprejeli naslednje glavne sklepe: Gospodarsko in politično bomo dvignili naše zadruge ter zvišali število članstva. Letosne obane zbere bomo dobro pripravili ter ustanovili pri kmetijskih zadrugah zadrugi ekonomije, izdelali proračune za proizvodnjo, za investicije, za gradnje zadrugišnih domov in gospodarskih objektov. Poleg tega se bodo zadrugišniki odbojni temo poverjali z ljudsko oblastjo in množičnimi organizacijami ter posmerili zadruge iz dosežanje trgovske v kmetijski proizvodnjo.

Pogreb ponesrečenih delavcev

Večeraž so pokopali delavca Hermana Breganta in Angela Decolletja, ki sta, kakor znano, izgubila življenje pri avtomobilski nesreči na cesti v Mainizoo.

Planinski ples

Slovensko planinsko društvo v Gorici priredi v sredo 23. t. m. tradicionalen planinski ples v dvorani „Ragno d'oro“ na Verdijevem korzu št. 1. Pričetek ob 21 s zaključkom ob 5 naslednjega dne. Vstop samo proti vabilu! Vabila dognite v trgovini Rolih na Verdijevem korzu št. 5 od ponedeljka 21. do srede 23. t. m.

Vozni red vlakov

ODHODI

Za Trst: 6.18, 7.29, 8.50, 14.25, 16.40 (za Ronke ukinjen ob nedeljah), 18.47, 21.27, 23.40.

Za Videm: 6.35, 8.49, 13.00, 14.00, 15.10, 18.57, 18.37, 20.50.

PRIHODI

Iz Trsta: 6.10, 8.07, (iz Ronk ukinjen ob nedeljah), 8.46, 12.58, 13.58, 16.54, 18.34, 20.50.

Iz Vidma: 6.13, 7.35, 9.47, 13.57, 15.00, 16.12 (ukinjen ob sobotah), 18.54, 21.12, 23.38.

KINO

VERDI. 14.30: „Noč v rajnu“, M. Oberon.

VITTORIA. 15: „Prepovedane sene“, D. Kaye. Film v barvah.

CENTRALE. 18: „Dve mestu“, R. Camerun.

MODERNO. 14.30: „Zasledovana“, Belita in F. Foster.

EDEN. 14.30: „Strmina smrti“, R. Camerun.

Sklepi občinskega upravnega odbora

Zaradi lahke bolezni župana dr. Bernardisa je bila seja občinskega upravnega odbora v petek pod predsedstvom podžupana odv. Devetaga. Najprej so pregledali odgovor okrajnega urada iz Vidma, kateri je sprejel pritožbo tukajšnje občine glede nehigieničnega prevoza jedilne soli. Zagotovilo je, da se bo sol odšel dovažala v Gorico v papirnatih vrečah. Nato je pregledal pritožbo Delavskega združenja javnih del in tuje zaposlitve na potrebnih brezposelnih in odgovoril, da za nekatera navedena čela že v teku.

V nadaljnjem preučevanju točk dnevnega reda je upravni odbor sprejel sledeče sklepe:

Popravilo in vzpostavitev ograje okoli zemljišča otroškega vrta v Leotinu ter preureditev kuhinje za skupno vsoto 65.000 lir; znižanje davka za 200 tisoč lir ter uporaba 180 tisoč lir za preureditev otroškega vrta v Ul. Codelli.

Nato je pregledal načrt za povečanje hiralnice v Ul. Baimontov; poslopje bi morali zvišati za eno nadstropje. Po dolgi diskusiji in proučitvi stroškov, ki znašajo okrog 3 milijone lir, je občinski upravni odbor odredil, da bo zvišal v občinskem proračunu svoto, ki krije stroške za vzdrževanje mestnih hiralnic. Med sprejetimi je tudi sklep, da se bo čimprej poskrbelo za pravdeljavo nove ceste, Ulice P. Diaconov in Longhisonzo.

Med najvažnejšimi sprejetimi sklepi pa je oni, ki zadeva gradnjo poslopja za tehnično industrijsko solo, načrt za katero je bil osnovan že leta 1925. Izvedbo tega načrta, ki zahteva okrog 180 milijonov lir, je

Oproščeni števerjanci

V petek zvečer je bila na goriškem kazenskem sodišču razprava proti števerjancem 37-letnemu Avgustu Klanjčku, 45-letnemu Jožetu Cigliču, 36-letnemu Marijanu Komancu, 21-letnemu Antonu Podbrščku, Jožetu Komancu, Jožetu Hledu, Jožetu Rožiju in Milanu Marasu. Omenjene so prijavili sodni oblastem dedišč Fabris pod obtožbo, da so leta 1946 odnesli iz njihovega gozda v Steverjanju okrog 30 stoletov drva. Pred sodniki se je pojavila, da niso imeli sploh opravka s to tatvino, vsled česar so bili vsi oproščeni.

Ročne bombe in mine

Pred dnevi so karabinerji orožniške postaje v Slovenru našli v bližini mirenškega pokopališča dve ročni bombi, od katerih je bila ena tipa „Breda“, druga pa „Otos“. Na vrtni pretekture so istega dne našli dve mini vojne mornarice, ki so jih baje tam zapustile še okupacijske čete.

Na uradu mestnih straž je prišel te dni med izgubljene predmete ženski klobuk, ki čaka, da se ga lastnica zopet spomni.

Vasilij Melik: VOLITVE V TRSTU 1907-1913

RAZVOJ TREH NAJVEČJH STRANK

OD 1897 — 1911 JE MOC ITALJANSKE NACIONALISTICNE LIBERALNE STRANKE MOČNO PADLA IN JE LETA 1911 PREDSTAVLJALA SAMO SE ENO TRETJINO VOLIVNIH UPRAVIENCEV.

Kakor povzod pri navajanju rezultatov smo tudi v tem pregledu upoštevali samo prve volitve, ne pa ožjih, kar dajejo samo prve volitve pravo sliko razvoja vseh treh strank.

Kar se tiče občinskih volitev, nam pokaže že ta razpredelnica, da jih ne moremo vključiti v splošno razvojno sliko. Socialistična stranka, pa v manjši meri tudi slovenska nacionalistična, je dosegla na njih mnogo manj glasov kakor pri volitvah v državni zbor — to pa seveda zaradi glasovanja po volivnih razredih. Tam, kjer je bila zmaga zaradi neenake volivne pravice že vnaprejši zagotovljena vladajoči meščanski stranki, je opozicija vedno zbrala manj glasov; drobitve volivcev na razrede je bilo prav

leto	vol. u.	glas.	slov. n. soc.	d. ital. n.	ostali it. n. + vol. ud. disidenti
1897 a	36318	25319	6462	4464	14109
1901 a	36072	22288	6438	4901	8059
1905 b	39821	28440	8165	9448	8425
1911 b	45246	37614	10653	10236	14337
1909 c	41033	33984	9030	7144	11522
1913 c	42906	35440	8929	7618	15689

volivnih upravičencev v % od števila

leto	slov. n. soc.	ital. n.	ostali it. n. + vol. ud. dis.
1897	17.8	12.3	38.9
1901	17.9	13.6	32.4
1905	20.5	23.7	21.2
1911	23.5	22.6	31.7
1909	22.0	17.4	28.1
1913	20.8	17.7	36.5

volivnih glasov v % od oddanih

leto	slov. n. soc.	ital. n.	ostali it. n. + vol. ud. dis.
1897	38.9	25.6	17.6
1901	38.9	25.6	17.6
1905	29.9	22.0	36.2
1911	30.9	22.0	36.2
1909	30.9	22.0	36.2
1913	30.9	22.0	36.2

a: splošna kurija državnoborskih volitev — b: državnoborske volitve — c: občinske volitve — d: kmetijski volitve — e: nemški nacionalisti — f: nemški nacionalisti — g: nemški nacionalisti, mazziniani, Depangher, uradniški kandidati.

Vasilij Melik: VOLITVE V TRSTU 1907-1913

RAZVOJ TREH NAJVEČJH STRANK

OD 1897 — 1911 JE MOC ITALJANSKE NACIONALISTICNE LIBERALNE STRANKE MOČNO PADLA IN JE LETA 1911 PREDSTAVLJALA SAMO SE ENO TRETJINO VOLIVNIH UPRAVIENCEV.

Kakor povzod pri navajanju rezultatov smo tudi v tem pregledu upoštevali samo prve volitve, ne pa ožjih, kar dajejo samo prve volitve pravo sliko razvoja vseh treh strank.

Kar se tiče občinskih volitev, nam pokaže že ta razpredelnica, da jih ne moremo vključiti v splošno razvojno sliko. Socialistična stranka, pa v manjši meri tudi slovenska nacionalistična, je dosegla na njih mnogo manj glasov kakor pri volitvah v državni zbor — to pa seveda zaradi glasovanja po volivnih razredih. Tam, kjer je bila zmaga zaradi neenake volivne pravice že vnaprejši zagotovljena vladajoči meščanski stranki, je opozicija vedno zbrala manj glasov; drobitve volivcev na razrede je bilo prav

leto	vol. u.	glas.	slov. n. soc.	d. ital. n.	ostali it. n. + vol. ud. dis.
1897	36318	25319	6462	4464	14109
1901	36072	22288	6438	4901	8059
1905	39821	28440	8165	9448	8425
1911	45246	37614	10653	10236	14337
1909	41033	33984	9030	7144	11522
1913	42906	35440	8929	7618	15689

volivnih upravičencev v % od števila

leto	slov. n. soc.	ital. n.	ostali it. n. + vol. ud. dis.
1897	17.8	12.3	38.9
1901	17.9	13.6	32.4
1905	20.5	23.7	21.2
1911	23.5	22.6	31.7
1909	22.0	17.4	28.1
1913	20.8	17.7	36.5

volivnih glasov v % od oddanih

leto	slov. n. soc.	ital. n.	ostali it. n. + vol. ud. dis.
1897	38.9	25.6	17.6
1901	38.9	25.6	17.6
1905	29.9	22.0	36.2
1911	30.9	22.0	36.2
1909	30.9	22.0	36.2
1913	30.9	22.0	36.2

a: splošna kurija državnoborskih volitev — b: državnoborske volitve — c: občinske volitve — d: kmetijski volitve — e: nemški nacionalisti — f: nemški nacionalisti — g: nemški nacionalisti, mazziniani, Depangher, uradniški kandidati.

Vasilij Melik: VOLITVE V TRSTU 1907-1913

RAZVOJ TREH NAJVEČJH STRANK

OD 1897 — 1911 JE MOC ITALJANSKE NACIONALISTICNE LIBERALNE STRANKE MOČNO PADLA IN JE LETA 1911 PREDSTAVLJALA SAMO SE ENO TRETJINO VOLIVNIH UPRAVIENCEV.

Kakor povzod pri navajanju rezultatov smo tudi v tem pregledu upoštevali samo prve volitve, ne pa ožjih, kar dajejo samo prve volitve pravo sliko razvoja vseh treh strank.

Kar se tiče občinskih volitev, nam pokaže že ta razpredelnica, da jih ne moremo vključiti v splošno razvojno sliko. Socialistična stranka, pa v manjši meri tudi slovenska nacionalistična, je dosegla na njih mnogo manj glasov kakor pri volitvah v državni zbor — to pa seveda zaradi glasovanja po volivnih razredih. Tam, kjer je bila zmaga zaradi neenake volivne pravice že vnaprejši zagotovljena vladajoči meščanski stranki, je opozicija vedno zbrala manj glasov; drobitve volivcev na razrede je bilo prav

leto	vol. u.	glas.	slov. n. soc.	d. ital. n.	ostali it. n. + vol. ud. dis.
1897	36318	25319	6462	4464	14109
1901	36072	22288	6438	4901	8059
1905	39821	28440	8165	9448	8425
1911	45246	37614	10653	10236	14337
1909	41033	33984	9030	7144	11522
1913	42906	35440	8929	7618	15689

volivnih upravičencev v % od števila

leto	slov. n. soc.	ital. n.	ostali it. n. + vol. ud. dis.
1897	17.8	12.3	38.9
1901	17.9	13.6	32.4
1905	20.5	23.7	21.2
1911	23.5	22.6	31.7
1909	22.0	17.4	28.1
1913	20.8	17.7	36.5

volivnih glasov v % od oddanih

leto	slov. n. soc.	ital. n.	ostali it. n. + vol. ud. dis.
1897	38.9	25.6	17.6
1901	38.9	25.6	17.6
1905	29.9	22.0	36.2
1911	30.9	22.0	36.2
1909	30.9	22.0	36.2
1913	30.9	22.0	36.2

a: splošna kurija državnoborskih volitev — b: državnoborske volitve — c: občinske volitve — d: kmetijski volitve — e: nemški nacionalisti — f: nemški nacionalisti — g: nemški nacionalisti, mazziniani, Depangher, uradniški kandidati.

odstotkov oddanih veljavnih glasov nam da primerjanje odstotkov, ki jih je kaka stranka dobila od celotnega števila volivnih upravičencev. Videj bomo prav stalno, brezizjemno naraščanje moči opozicije:

leto	slov. n. soc.	ital. n.	ostali it. n. + vol. ud. dis.
1897	30.1%	38.9%	29.0%
1901	31.5%	28.0%	29.0%
1905	44.2%	28.0%	29.0%
1911	46.1%	33.7%	29.0%

Vsekakor je to najtočnejša slika razvoja tržaškega političnega življenja. Italijanska liberalna stranka, ki je predstavljala l. 1897. nekako dve petini volivnih upravičencev, je zastopala leta 1911. samo še eno tretjino. Socialisti in slovenski nacionalisti pa so v istem času narasli za polovico in so pred prvo svetovno vojno predstavljali že samo malo manj kot 50 odst. vseh volivnih upravičencev, vseh, ki so imeli pravico voliti, ne le onih, ki so se te pravice posluževali. Narasla je moč vsake opozicijske stranke posebej: slo-

Socialistična stranka je dosegla največji uspeh, italijanska liberalna pa najnižji padec pri volitvah leta 1907. To je povsem razložljivo iz tedanjega celotnega političnega položaja v stari Avstriji. Volivna reforma je predstavljala dragoceno zmago delavskega razreda. V boju zanj je socialna demokracija zares mobilizirala velike ljudske množice in volitve leta 1907. so se vršile v znamenju zmagovalne socialistične stranke in zmedenosti v vrstah liberalnega meščanstva, katerega predstavnik je bila v Trstu predvsem ravno italijanska liberalna stranka. Od vseh volitev v parlamentarni dobi Avstrije po letu 1890. so volitve leta 1907. prav gotovo še najbolj pokazale pravo razpoloženje ljudskih množic. Buržoazija se je leta 1911. že spet okrepila: v Trstu je italijanska liberalna stranka spet pridobila vrsto volivcev, ki so glasovali zanj podkupljeni, prisiljeni ali pod vplivom silne propagande.

(Nadaljevanje sledi)

